

Anmälan mot Polismyndigheten Värmland för långsam handläggning av en förundersökning om våldtäkt

Anmälan

I en anmälan till JO, som kom in den 1 februari 2005, framförde AA kritik mot Polismyndigheten Värmland. Hon anförde bl.a. följande. Den 6 juli 2004 gjorde hon en polisanmälan om våldtäkt. Polisen uppgav att de skulle höra av sig efter en vecka. När inget hände i ärendet kontaktade hon polisen i oktober 2004. Hon fick då till svar att ärendet inte hade tilldelats någon handläggare. Hon kontaktade polisen igen efter två veckor. En handläggare var då utsedd men samtidigt fick hon besked om att ärendet inte var prioriterat. Hon tog förnyad kontakt med polisen den 31 januari 2005 och blev då underrättad om att inget hade gjorts i ärendet sedan sommaren 2004.

Utredning

Från polismyndigheten (fu-ledningsområde Syd) infordrades handlingar i det aktuella ärendet. Av dessa framgick bl.a. att målsägandeförhör med AA hade hållits den 6 juli 2004 och att ett vittnesförhör hade hållits först den 3 februari 2005.

Till handlingarna i ärendet hade kommissarien BB fogat en skrivelse angående polisens handläggning av ärendet jämte en tjänsteanteckning från handläggaren, inspektören CC. BB:s skrivelse hade följande lydelse.

När anmälan upprättades hade jag semester. Jag fick kännedom om den aktuella anmälan någon gång i okt/nov då jag blev uppringd av AA som efterfrågade sin polisanmälan. Jag sökte i vårt "balansrum" och fann anmälan insorterad i K-nr ordning. Förutom anmälan fanns också ett målsägandeförhör.

Hur och varför anmälan hamnat i "balansrummet" känner jag ej till. Grova brott sorteras aldrig in i ärendehögarna i "balansrummet". Möjligen kan det bero på att allt inte fungerade som vanligt i anledning av sommarsemester.

Krim syd har alltid minst 2000 st. ärenden i balans och prioriterade brott såsom ungdomsbrott, kvinnofridsbrott mm behålls alltid hos förundersökningsledaren för att så snart som möjligt överlämnas till en utredare.

Den höga balansen beror på att vi är kraftigt underbemannade, delvis beroende på utbränd personal, omplaceringar mm. Något administrativt stöd har vi ej haft på flera år.

Jag läste igenom ärendet ifråga och såg att CC hade upprättat anmälan samt hållit förhör. Då hon om ett par veckor skulle börja tjänstgöra på Krim syd ansåg jag det lämpligt att hon skulle utreda ärendet. CC fick anmälan i sin hand några dagar efter sin början vid Krim syd.

Tyvärr så har inflödet av anhållna och häktade personer varit stort under en längre period, dessutom har flera ur personalen haft julsemester. CC har varit tvingad att prioritera ärenden med häktade personer. Hon har vid ett par tillfällen frågat mig om någon annan kunde ta över ärendet ifråga, men eftersom alla har haft lika mycket att göra, har jag sagt nej till hennes förfrågan.

Vid en JO-anmälan släpper man dock allt man har för händer och vår ungdomsutredare är nu behjälplig i ärendet, han har hittills hållit ett vittnesförhör. Hans egna ärenden har lagts åt sidan ett tag och det blir någon annans tur att vänta.

Av CC:s tjänsteanteckning, daterad den 2 februari 2005, framgick bl.a. att hon började sin tjänstgöring vid fu-ledningsområde Syd den 30 november 2004 och att hon på grund av arbete med mer prioriterade ärenden, sjukdom och semester inte hade hunnit påbörja handläggningen av det aktuella ärendet.

Ärendet remitterades därefter till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över handläggningen av ärendet. Polismyndigheten kom in med ett yttrande jämte en promemoria från chefen för polismyndighetens kriminalavdelning, kommissarien DD.

Kommissarien DD

Utredningsområde Krim Syd har under några år varit kraftigt underbemannade av olika orsaker vilket bidragit till en balanssituation som inte är godtagbar. Det har dock varit ärenden av enklare beskaffenhet som lagts i balans. Våra försök att rekrytera har inte heller varit framgångsrikt. Vi har därför sedan den 7 februari 2005 samlat en grupp om tio personer från andra enheter för att under tre månaders tid bearbeta enhetens ärenden. Arbetet fortgår när det gäller den långsiktiga planering att rekrytera ytterligare utredare.

Det nu aktuella ärendet har behandlats felaktigt då det lagts i balans. Det är inte acceptabelt och görs normalt inte heller. Det normala är att den här typen av ärende initialt handläggs på kriminaljouren för att efterhand läggas på en handläggare. Ansvarig fu-ledare på krimjouren, EE, har granskat ärendet i samband med anmälningsupptagning och målsägandeförhör. Därefter har ärendet förts över till Krim syd och lagts på en fu-ledare, FF, som vid förfrågan säger sig inte ha något minne av detta ärende.

Däremot uppger FF att man inför de nationella utredningsdagarna i september satt en befattningshavare på att sortera upp en mängd inkomna handlingar som ingått i de ärenden som legat i balans samt lagt upp samtliga ärenden i k-nr ordning.

Möjligen kan det vara en förklaring till varför ärendet inte legat kvar bland de prioriterade ärenden som förvaras hos förundersökningsledaren.

Jag delar inte BB:s uppfattning när det gäller den prioriteringen som gjorts. Utifrån att ärendet hamnat så fel från början skulle man genast ha lagt ärendet på en utredare vid målsägandes första kontakt på telefon. Därefter skall det ha bearbetats och slutförts.

Myndigheten har saknat administrativt stöd till fu-ledarna sedan några år tillbaka. Sen årsskiftet har vi dock fördelat om resurserna och räknar med att innan årets slut ha försett samtliga fu-ledare med detta. När det gäller Krim syd har de nyligen fått detta stöd. Det tillsammans med den diskussion som nu förts med anledning av detta, skall omöjliggöra att ett ärende kan komma att behandlas så illa som det uppenbart gjorts i detta fall.

Polismyndigheten

Polismyndigheten redovisar handläggningen av ärendet – – – med bifogad promemoria, upprättad av kommissarie DD, chef för Polismyndighetens kriminalavdelning. I promemorian lämnas en bakgrund till ärendets handläggning samt dras vissa slutsatser med anledning av vad som förekommit. Polismyndigheten ställer sig bakom vad som i detta avseende har antecknats.

Polismyndighetens bedömning

Det aktuella ärendet har inte kommit att handläggas på ett acceptabelt sätt. Annan slutsats kan i detta fall inte redovisas, och ändras inte av att särskilda omständigheter beaktats, såsom ökat ärendeinflöde och stigande antal frihetsberövade. Orsaken skall istället beskrivas i termer av bristande förundersökningsledning och bristande kommunikation inom den del av myndigheten som ansvarar för utredningsverksamhet.

Polismyndigheten önskar sist i detta yttrande något beröra den lokala utredningsverksamheten. Frågan om att nå en sammanhållen och effektiv utredningsverksamhet är ständigt levande vid Polismyndigheten Värmland. Efter en tids beredningsarbete genomfördes under hösten 2004 en del förändringar i organisation, förändringar genom rekrytering och omplaceringar. Vidare avser Polismyndigheten att styra över arbetet mot den ordning som gäller enligt Polisens nationella utredningskoncept (PNU).

Sammantaget menar Polismyndigheten att utredningsverksamheten nu drivs i en förändrad form som ger utrymme för fortlöpande utveckling och effektivisering, d.v.s. i en ordning som inte är beroende av momentana eller särskilda åtgärder för att nå uppsatta mål. Detta har kommit till uttryck i Polismyndighetens verksamhetsplan för innevarande år.

AA kommenterade inte remissvaret.

Bedömning

En förundersökning skall bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja en förundersökning skall den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken). Enligt 1 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) är det undersökningsledaren som har ansvar för förundersökningen i dess helhet. Han skall se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara.

Utredningen ger vid handen att AA gjorde en polisanmälan om våldtäkt den 6 juli 2004 samt att förundersökning inleddes och målsägandeförhör hölls samma dag. Därefter vidtogs det inte några utredningsåtgärder i ärendet förrän efter det att saken anmälts hit till JO. Som förklaring till den långa handläggningstiden har hänvisats till att ärendet felaktigt lagts i balans, en bristande förundersökningsledning och en bristande intern kommunikation i ärendet.

JO har under de senaste åren i ett stort antal ärenden kunnat konstatera att bl.a. polisens brottsutredande verksamhet uppvisar allvarliga brister och att handläggningstiderna i åtskilliga fall inte står i överensstämmelse med det skyndsamhetskrav som uttalas i rättegångsbalken. Jag är således väl medveten om att arbetssituationen inom polisväsendet är ansträngd och att man därför måste prioritera vissa ärenden framför andra. Våldtäkt är emellertid ett allvarligt brott som skall ges hög prioritet i polisens brottsutredande verksamhet. Det är mot denna bakgrund helt oacceptabelt att en sådan utredning läggs åt sidan under så lång tid som det här varit fråga om. Självfallet borde ärendet inte ha lagts i den s.k.

utredningsbalansen utan ha getts prioritet för att skyndsamt försöka att säkra bevisning och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder. När polismyndigheten väl blev uppmärksam på att ärendet hanterats felaktigt borde, som DD också anförde, ärendet genast ha lagts ut på en utredningsman för att omgående bearbeta och slutföra utredningen. Polismyndigheten förtjänar allvarlig kritik för sin handläggning av ärendet.

Jag kan i sammanhanget nämna att jag nyligen, maj 2005, genomförde en inspektion vid polismyndigheten och granskade då bl.a. handläggningen av kriminalärenden vid det aktuella fu-ledningsområdet. Mina iakttagelser vid inspektionen kommer inom kort att redovisas i ett protokoll. Jag kommer således framdeles ha anledning att återkomma till polismyndighetens hantering av kriminalärenden.